

Ekonomija

Uvod u ekonomsku nauku
(Pitanja i odgovori)

Od kojih reči je nastala reč "Ekonomija"?

Nastala je od grčkih reči *oikos* i *nomos*.

Oikos označava kuću a *nomos* zakon.

Bukvalno prevedena reč ekonomija značila bi zakonitosti o kući ili zakonitosti o funkcionisanju domaćinstva.

Koja je definicija ekonomije kao nauke ?

Ekonomija je društvena nauka
koja se bavi ekonomskim zakonitostima i pojavama
u proizvodnji, raspodeli, razmeni i potrošnji,
pre svega sa aspekta
uspostavljanja odnosa između
ograničenih resursa i neograničenih potreba ljudi.

Koji je zadatak ekonomske nauke ?

Zadatak ekonomske nauke je da
glavnim akterima ekonomske scene
(preduzećima, domaćinstvima i državi)
nudi moguća teorijska objašnjenja i rešenja
ekonomskih problema sa kojima se oni svakodnevno suočavaju,
da sa svoje strane doprinese ostvarivanju bržeg i stabilnog
ekonomskog razvoja i blagostanje ljudi.

Šta proučava i čime se bavi Ekonomija ?

Ekonomija se bavi proučavanjem
novca, tržišta novca i kapitala,
pitanjima i problemima finansiranja na nivou preduzeća i privrede,
takođe proučava cene, nezaposlenost, proizvodnju, spoljnu trgovinu,
ekonomske odnose između privreda, odnosno država
(kada se bavi pitanjima uvoza, izvoza, trgovinskog bilansa i slično).

Koji su osnovni ekonomski ciljevi ?

Osnovni ekonomski ciljevi su :

Ekonomski rast i razvoj,
efikasnost, ravnomerna raspodjela dohotka,
stabilnost nivoa cena,
pozitivan trgovinski balans i slično.

Šta predstavljaju ekonomski rast i razvoj ?

Ekonomski rast predstavlja kvantitativno povećanje ukupne proizvodnje dobara i usluga.

Ekonomski razvoj pored ekonomskog rasta uključuje i kvalitativne aspekte čovekovog rada i života, poboljšanje kvaliteta života, socijalne sigurnosti, ljudskih prava, tehničko-tehnološko napredovanje i slično.

Koja je osnovna podela ekonomije ?

Osnovna podela ekonomije je na :

Mikroekonomiju

i

Makroekonomiju

Šta proučava Mikroekonomija ?

Mikroekonomija je deo ekonomske nauke koja se bavi proučavanjem ponašanja privrednih subjekata sa stanovišta troškova proizvodnje, formiranja i raspodele profita, formiranja cena, proizvodnje i distribucije roba i usluga, životnog standarda , lične potrošnje i slično.

Ko su osnovni privredni subjekti ?

Osnovne privredne subjekte, i u proizvodnji i u potrošnji,
predstavljaju:
pojedinač (domaćinstvo) i preduzeće

Preduzeće je primarno proizvodni privredni subjekt.

Pojedinač (domaćinstvo) je primarno potrošački privredni subjekt.

Šta proučava Makroekonomija ?

Makroekonomija se bavi proučavanjem privrede kao celine, odnosno analizom agregatnih veličina koje pružaju informacije na nivou privrede kao celine.

Bavi se proučavanjem kategorija kao što su:
bruto domaći proizvod, investicije, štednja, nezaposlenost, ekonomski rast i razvoj, inflacija, trgovinski balans, monetarna i fiskalna politika, i slično.

Osim podele na makroekonomiju i mikroekonomiju, ekonomija se može posmatrati kao ?

Pozitivna ekonomija

se bavi proučavanjem onog što jeste.

Kada je reč o pozitivnoj ekonomiji, racionalnim ponašanjem se smatra svako ponašanje koje je usmereno na obezbeđenje ličnog interesa.

Normativna ekonomija

je usmerena na ono što bi trebalo da bude.

Planiranje putem definisanja ciljeva primer je normativne ekonomije.

Koji je osnovni princip ekonomije ?

Osnovni ekonomski princip glasi:

Ostvariti maksimalne rezultate

uz

minimalna ulaganja.

Tri osnovna principa ekonomije kao pokazatelja poslovnog uspeha su?

Produktivnost (Pr)

Ekonomičnost (Ek)

Rentabilnost (R)

Ovi principi odraz su odnosa određenih elemenata rezultata i ulaganja.

Šta je produktivnost ?

Produktivnost kao ekonomski princip
predstavlja zahtev da se ostvari
proizvodnja što veće količine proizvoda
uz što manje potrošenih časova rada
odnosno
uz što niže utroške radne snage.

Koji su najvažniji faktori produktivnosti ?

Najvažniji faktori produktivnosti su:

1. Tehničko-tehnološki
2. Organizacioni
3. Lični faktor radne snage
4. Društveno institucionalni

Šta je ekonomičnost ?

Ekonomičnost kao ekonomski princip

predstavlja zahtev da se ostvari

što veći prihod

(što bolji rezultati)

sa

što nižim troškovima

(što manje utrošene radne snage, sredstava i vremena).

Ekonomičnost u opštem smislu označava ?

Ekonomičnost označava štedljivost,
odnosno brižljivost u trošenju sredstava.

Ostvarivanjem štednje, troškovi se snižavaju.

Ekonomičnost ima šire zahteve od produktivnosti rada
jer uključuje pored živog ljudskog rada i
ostale uložene faktore proizvodnje.

Koja su dva načina za merenje ekonomičnosti ?

U osnovi, postoje dva načina za merenje ekonomičnosti:

a) fizičko - količinsko

b) vrednosno merenje ekonomičnosti

Šta je rentabilnost i šta ona predstavlja ?

Rentabilnost predstavlja konačni i definitivni izraz finansijskog rezultata koji predstavlja sveukupan uspeh preduzeća.

Ako je ostvaren pozitivan finansijski rezultat, kažemo da je poslovanje preduzeća bilo rentabilno dok je poslovni gubitak pokazatelj nerentabilnosti poslovanja.

Rentabilnost kao princip i kao izraz kvaliteta predstavlja ?

Rentabilnost kao princip predstavlja težnju da se ostvari što veći profit (dobit) uz što manje angažovanih sredstava (ukupnih troškova).

Kao izraz kvaliteta, rentabilnost izražava efikasnost angažovanja sredstva u stvaranju dobiti.

Dakle, rentabilnost je merilo efikasnosti korišćenja sredstava, merilo uspeha privredivačke aktivnosti i poslovanja preduzeća.

Šta predstavljaju ekonomske zakonitosti ?

Ekonomske zakonitosti predstavljaju
opšta kretanja i odnose u ekonomiji,
odnosno iskazuju tendencije u ekonomskoj stvarnosti .

Ekonomske zakonitosti predstavljaju objektivnu nužnost
ali nemaju stepen univerzalnosti koji se sreće kod prirodnih zakona.

Koja su četiri osnovna ekonomska zakona ?

Četiri osnovna ekonomska zakona su:

1. Zakon ponude i tražnje
2. Zakon konkurencije
3. Zakon vrednosti
4. Zakon prava sopstvenosti

Šta predstavlja Zakon ponude i tražnje ?

Zakon ponude i tražnje

predstavlja objektivnu povezanost, uslovljenost i međuzavisnost odnosa ponude, cena i potražnje u stanju slobodne konkurencije.

Po ovom zakonu

sa rastom cene određenog proizvoda

raste ponuda tog proizvoda.

a opada tražnja za njim.

Šta predstavlja Zakon konkurencije ?

Zakon konkurencije

predstavlja nužnost savremenog tržišta

da se u uslovima slobodne konkurencije individualnih vlasnika, usklađuje ponuda i tražnja i ostvaruju razmene društvene proizvodnje preduzetničkim takmičenjem.

U uslovima konkurentske borbe dolazi do naglog razvoja proizvodnih snaga čiji je dalji rad i usavršavanje nužno ukoliko se želi opstati na tržištu.

Šta predstavlja Zakon vrednosti ?

Zakon vrednosti

izražava određene bitne veze između društvenog rada, vrednosti i cena roba.

Suština zakona vrednosti ogleda se pre svega u tome što je izvor vrednosti roba (na osnovu čega se određuje i cena) u osnovi ljudski rad.

Konkretni oblici u kojima se ispoljava delovanje zakona vrednosti su:

- vrednosna cena,
- cena proizvodnje
- monopolska cena

Šta predstavlja Zakon prava sopstvenosti ?

Zakon prava sopstvenosti

predstavlja prirodno pravo fizičkih ili pravnih osoba
da u granicama propisanih uslova i obaveza,
slobodno koriste pokretne i nepokretne stvari i da
samostalno njima raspolažu, odnosno
da snose sve rizike za loše ili dobre poslovne odluke.

Deset principa ekonomske nauke ?

(Gregori Mankju)

---

1. Ljudi se suočavaju sa izborom.

Pitanje izbora podrazumevan određivanje resursa koji će se koristiti, proizvoda koji će se ponuditi tržištu, načina na koji će se potrošiti dohodak, iznosa koji će se potrošiti naspram iznosa koji će se uštedeti itd.

2. Trošak nečega jeste ono čega se odričete da biste dobili.

Odlučivanje podrazumeva da se vrši poređenje između troškova i koristi alternativnih pravaca delovanja.

Deset principa ekonomske nauke ? (Gregori Mankju)

---

3. Racionalni ljudi razmisljaju o graničnim slučajevima.

Ekonomski racionalan čovek pri donošenju odluka ima u vidu marginalne, odnosno granične veličine. Racionalni donosilac odluke pozitivno će odlučiti o određenoj akciji jedino u slučaju kada je marginalna korist akcije veća od marginalnih trokova.

4. Ljudi reaguju na podsticaje.

Svako ponašanje ljudi uslovljeno je motivima ili podsticajem. Osnovni motiv privređivanja je profit dok je osnovni motiv zaposlenih kao pojedinaca ostvarivanje zarade.

Deset principa ekonomske nauke ? (Gregori Mankju)

---

5. Trgovina može svakog dovesti u bolji položaj.

Reč je o tome da trgovina omogućava državama, preduzećima i pojedincima da se specijalizuju za ono što najbolje rade i da koriste raznovrsnija dobra i usluge.

6. Tržišta su obično dobar način da se organizuju ekonomske aktivnosti.

Tržište se smatra najboljim alokatorom resursa.

Ono predstavlja mesto gde se sučeljavaju ponuda i tražnja i na osnovu toga određuje cena proizvoda i usluga, kao i faktora proizvodnje.

Deset principa ekonomske nauke ? (Gregori Mankju)

---

7. Vlade su ponekada u stanju da poboljšaju tržišne ishode.

Premda je nevidljiva ruka tržišta veoma moćna, njeno dejstvo nije uvek poželjno.

U takvim situacijama potrebno je uključiti vidljivu ruku države koja se može umešati u privredni život samo kada je to zaista potrebno.

8. Životni standard zemlje zavisi od njene sposobnosti da proizvede.

Sposobnost proizvodnje najbolje se prikazuje preko produktivnosti rada.

To znači da one zemlje ili ona preduzeća koja imaju savremeniju tehniku i tehnologiju, kao i zaposlene sa adekvatnim znanjima i veštinama, imaju osnovu za obezbeđenje boljih rezultata.

Deset principa ekonomske nauke ? (Gregori Mankju)

---

9. Kada država štampa previše novca, cene rastu.

Štampanje novca koje nije proizvedeno realnom proizvodnjom je osnovni uzrok inflacije.

Sa porastom količine novca u opticaju, dolazi do pada njegove vrednosti.

10. Društvo se na kratak rok suočava sa izborom između inflacije i nezaposlenosti

Inflacija se može koristiti u kratkom roku radi smanjenja nezaposlenosti.

Ovaj fenomen poznat je kao Filipsova kriva.

Odnos između inflacije i nezaposlenosti može se regulisati od strane države primenom određenih instrumenata ekonomske politike. To su najčešće korekcije troškova vlade, promene iznosa koji se oporezuje, kao i količina novca koji se emituje.